

C/2025/2004

30.4.2025

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén

Utvärdering av Letta- och Draghi-rapporterna om den inre marknadens funktionssätt och konkurrenskraft

(yttrande på eget initiativ)

(C/2025/2004)

Föredragande: **Matteo Carlo BORSANI**

Föredragande: **Giuseppe GUERINI**

Föredragande: **Stefano PALMIERI**

Rådgivare	Eleonora TRENTO (för föredragande Matteo Carlo BORSANI) Samuel CORNELLA (för föredragande Giuseppe GUERINI) Marco CILENTO (för föredragande Stefano PALMIERI)
Beslut av plenarförsamlingen	11.7.2024
Rättslig grund	Artikel 52.2 i arbetsordningen
Ansvarig sektion	Inre marknaden, produktion och konsumtion
Antagande av sektionen	12.2.2025
Antagande vid plenarsessionen	26.2.2025
Plenarsession nr	594
Resultat av omröstningen (för/emot/nedlagda röster)	222/2/6

1. Slutsatser och rekommendationer

1.1 Europeiska ekonomiska och sociala kommittén (EESK) instämmer i Draghi- och Letta-rapporternas budskap att man behöver agera skyndsamt för att öka den europeiska ekonomins konkurrenskraft, och att illusionen att konsensus endast kan upprätthållas genom prokrastinering bör överges.

1.2 Det är därför mycket viktigt att fortsätta arbetet med att fullborda den inre marknaden, utvidga den till finanssektorn, sektorn för elektronisk kommunikation och energisektorn samt stärka tjänstesektorn.

1.3 EU-institutionerna och medlemsstaterna bör på allvar diskutera EU:s grundläggande regler och huruvida fördragen är relevanta i sin nuvarande utformning med hänsyn till de rådande utmaningarna, som kräver att man tänker snabbt och agerar.

1.4 EESK uppmanar EU-institutionerna att göra framsteg i arbetet med att fullborda den inre marknaden, och att fästa stor uppmärksamhet vid miljömässig hållbarhet, ekonomiskt välbefinnande och social och territoriell sammanhållning genom att erkänna att dessa faktorer främjar ökad konkurrenskraft.

1.5 Kommittén håller med Mario Draghi och Enrico Letta om att det är ytterst viktigt att den europeiska ekonomin, med dess värderingar och regler, återfår konkurrenskraft genom en förstärkning av dess ställning på den internationella arenan.

1.6 EESK uppmanar EU-institutionerna att anta en industripolitik som kan komma till rätta med det nuvarande tillvägagångssättet, som är fragmenterat eftersom det finns en uppsjö av nationella industripolitiska strategier som inte alltid är samordnade. Det enda möjliga sättet att säkerställa rätt balans mellan skatte-, reglerings-, handels- och tullbestämmelser och ekonomiska incitament som verkligen skulle gynna den inre marknaden är att göra en gemensam insats.

1.7 EESK erinrar om vikten av att minska den byråkratiska bördan och efterlevnadskostnaderna för företagen genom bättre lagstiftning och en verklig administrativ förenkling. I detta syfte skulle det vara användbart att göra grundligare bedömningar av lagstiftningens konsekvenser och skärpa konkurrenskraftskontrollen för att stödja företagande och bidra till att skapa arbetstillfällen av hög kvalitet, förbättra arbetsvillkoren samt främja hållbar ekonomisk tillväxt och social sammanhållning.

1.8 EESK anser att man när det gäller lagstiftningen bör göra val som syftar till att sänka energipriserna och framför allt prisskillnaderna mellan medlemsstater och mellan EU och andra ekonomier. I detta sammanhang efterlyser EESK att man ökar användningen av differenskontrakt och frikopplar priset på förnybar energi och andra former av koldioxidsnål energi från det mer volatila priset på fossil energi. Ökade investeringar i sektorn för förnybar energi och i andra former av koldioxidsnål energi är också nödvändiga och önskvärda.

1.9 EESK instämmer i att det behövs en noggrann utvärdering av mekanismen för koldioxidjustering vid gränsen, och uppmanar EU:s lagstiftare att undersöka ändamålsenliga sätt att förvalta exporten och importen så att EU:s industri kan förbli konkurrenskraftig på internationella marknader.

1.10 Kommittén noterar att de åtgärder som föreslås i Draghi- och Letta-rapporterna kräver massiva investeringar, och uppmanar därför EU-institutionerna att reflektera över möjligheten att emittera gemensamma säkra tillgångar, såsom gjordes för att hantera pandemin.

1.11 Även om EU alltid måste vara en fredsfrämjande aktör, i linje med synsättet att säkerhet inte bara är en rent militär fråga, konstaterar EESK att en föränderlig geopolitisk situation innebär att en europeisk försvarspolitik genomförs i kombination med en starkare gemensam utrikespolitik. Investeringarna på försvarsområdet kommer också att behöva öka, bl.a. med hjälp av nya finansieringsinstrument som syftar till att förbättra den tekniska utvecklingsnivån inom sektorn.

1.12 EESK efterlyser en förnyad diskussion om europeiska kollektiva nyttigheter, som kan bidra till att fastställa de viktigaste prioriteringarna för EU:s framtid. Tillhandahållandet av sådana nyttigheter är kopplat till ekonomiska, institutionella och politiska faktorer, så en garanti på EU-nivå på detta område skulle kunna ha ett mervärde och ersätta de många olika nationella strategierna.

2. Inledning och bakgrund

2.1 EESK välkomnar Draghi- och Letta-rapporterna eftersom ett brett spektrum av frågor behandlas och ambitiösa förslag läggs fram i dem på ett modigt sätt. Båda rapporterna börjar med en allmän analys och fortsätter sedan med en ingående granskning av de förslag som måste genomföras för att stärka den inre marknaden och EU:s konkurrenskraft. EESK har i föreliggande yttrande för avsikt att analysera de mest angelägna frågorna i de två rapporterna.

2.2 I den första delen av yttrandet identifierar vi de mest brådskande investeringarna på olika områden, och i den andra delen uppmanar vi de europeiska beslutsfattarna att anlägga ett synsätt där konkurrenskraftens sociala dimension och den ekonomiska, sociala och territoriella sammanhållningen beaktas. I detta syfte betonar EESK vikten av att stödja investeringar i social infrastruktur och erinrar om slutsatserna från Val Duchesse-toppmötet, som låg till grund för ett nytt europeiskt åtagande i fråga om social dialog och dess betydelse för genomförandet av den europeiska pelaren för sociala rättigheter och La Hulpe-förklaringen.

2.3 EESK betonar att EU står inför ett avgörande strategiskt val: att aktivt forma den globala ekonomiska omvandlingen genom att avsevärt öka sin egen konkurrenskraft, eller att slå vakt om sina tidigare resultat, samtidigt som man säkerställer att EU:s tidigare hållbarhets- och klimatåtaganden respekteras.

2.4 I linje med Letta- och Draghi-rapporterna påpekar EESK därför att det är ytterst bråttom att vidta snabba åtgärder, och uppmanar medlagstiftarna att skrida till verket.

3. Den inre marknaden och dess framtid

3.1 EESK delar uppfattningen i Letta- och Draghi-rapporterna att den inre marknaden är ett av de viktigaste tekniska och politiska resultaten av den europeiska integrationsprocessen. Det är dock nödvändigt att se över den inre marknadens ursprungliga form för att anpassa den till den geopolitiska situation som har vuxit fram sedan dess, och till den demografiska utvecklingen i ett EU där arbetskraften förväntas minska med 2 miljoner arbetstagare per år fram till 2040. Med tanke på den centrala roll som ett korrekt genomförande av den inre marknadens regler spelar skulle kommittén vilja vara direkt involverad i arbetsgruppen för efterlevnad på den inre marknaden.

3.2 EESK anser också att det är mycket viktigt att fortsätta arbetet med att ytterligare fullborda den inre marknaden, utvidga den till finanssektorn, sektorn för elektronisk kommunikation och energisektorn, samt att stärka tjänstesektorn, som fortfarande står inför många integrationshinder.

3.3 En starkare och mer integrerad inre marknad kommer att medföra ekonomiska och sociala fördelar. EESK anser därför att förslagen i de två rapporterna om att stärka den inre marknaden och den gemensamma europeiska valutan måste åtföljas av en finans-, social- och miljöpolitik som säkerställer att den inre marknadens fördelar kommer alla medborgare och arbetstagare i EU till godo.

3.4 Både i Draghi-rapporten och, mer underförstått, i Letta-rapporten förutspås ett förnyat partnerskap mellan EU:s medlemsstater. Detta erinrar om behovet av en debatt om EU:s grundläggande regler och om huruvida de nuvarande fördragen är relevanta, i ljuset av de ambitiösa åtgärder som föreslås i de två rapporterna, vilka också har legat till grund för information i uppdragsbeskrivningarna till de nya kommissionsledamöterna.

3.5 EESK anser dock att genomförandet av Draghi- och Letta-rapporterna skulle kunna innebära en utmaning för EU:s nya ram för ekonomisk styrning (den reformerade stabilitets- och tillväxtpakten), eftersom denna ram ligger till grund för budgetbegränsningar som hittills har varit alltför restriktiva, såsom påpekats av den europeiska finanspolitiska nämnden ⁽¹⁾.

3.6 EESK stöder Letta-rapportens uppmaning om att den inre marknaden bör inriktas på att främja miljömässig hållbarhet och ekonomiskt välbefinnande, samt Draghi-rapportens uppmaning om att göra EU:s ambitioner på hållbarhetsområdet till en konkurrensfaktor ⁽²⁾. Kommittén har i flera års tid förordat en omställning från en linjär till en cirkulär ekonomi, och betonat det civila samhällets roll i detta sammanhang ⁽³⁾.

4. EU:s globala ledarskap

4.1 EESK instämmer i att EU, på det ekonomiska planet, för närvarande konkurrerar inte bara med USA utan även med tillväxtekonomier som Kina och Indien, i ett internationellt sammanhang som är mer komplext än det som rådde när den inre marknaden först lanserades. I detta sammanhang tas tre centrala åtgärdsområden upp i Draghi-rapporten: i) behovet av att vara konkurrenskraftig i den globala "kapplöpningen" och överbrygga innovationsklyftan, ii) vikten av att minska det strategiska beroendet av leveranskedjor utanför EU, och iii) EU:s förmåga att verkligen agera enat.

4.2 Med detta i åtanke understryker EESK vikten av att EU har en ambitiös handelsagenda och av att EU samarbetar med globala partner.

4.3 Kommittén håller med Mario Draghi och Enrico Letta om att det är ytterst viktigt att den europeiska ekonomin, med dess värderingar och regler, återfår konkurrenskraft genom en förstärkning av dess ställning på den internationella arenan, trots att de stora handelsblocken utanför EU växer snabbt och oupphörligt och de geopolitiska spänningarna ökar på ett alarmerande sätt.

4.4 EU måste fortsätta att spela en ledande roll i frågor med koppling till klimatförändringarna, förorening och förlusten av biologisk mångfald.

4.5 I detta sammanhang anser EESK att EU måste förbli en drivkraft för fred och demokrati ⁽⁴⁾, bidra till att hitta nya globala jämvikter och sträva efter att både stärka eurons roll i världsekonomin och öka sin förmåga att tala med en röst i utrikespolitiken. EESK anser att man bör undersöka möjligheten att införa majoritetsomröstning på detta område.

4.6 EESK varnar för riskerna för en fragmenterad global styrning och ökade handelstullar. Problem med att bygga upp gynnsamma internationella förbindelser riskerar att underblåsa en kapplöpning om konkurrensfördelar, vilket kan leda till ökade spänningar och konflikter och utgöra ett hot mot fred, demokratiska värden och uppnåendet av sociala och miljömässiga mål. EESK anser också att uppnåendet av en stabil och varaktig fred i världen också är beroende av att människors levnads- och arbetsvillkor förbättras, i linje med de hållbarhetsmål som fastställs i FN:s Agenda 2030.

⁽¹⁾ Europeiska finanspolitiska nämnden (2024): "Annual Report 2024".

⁽²⁾ EUT C, C/2024/6877, 28.11.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2024/6877/oj>.

⁽³⁾ Europeiska kommissionen och Europeiska ekonomiska och sociala kommittén har gemensamt inrättat Europeiska plattformen för berörda aktörer inom den cirkulära ekonomin.

⁽⁴⁾ I enlighet med fördragen och Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna.

5. EU:s industripolitik

5.1 EESK välkomnar att Draghi-rapporten pekar på ett starkt samband mellan den industriella konkurrenskraften och hållbarheten hos EU:s sociala modell, som är ett av EU:s grundläggande värden och det kitt som får integrationsprocessen att hänga ihop.

5.2 Kommittén instämmer i Mario Draghis synpunkter om behovet av att anta en industripolitik som kan komma till rätta med det nuvarande tillvägagångssättet, som är fragmenterat eftersom det finns en uppsjö av nationella industripolitiska strategier som inte alltid är samordnade. En strukturerad europeisk insats är i själva verket det enda möjliga sättet att säkerställa rätt balans mellan skatte-, reglerings-, handels- och tullbestämmelser och ekonomiska incitament – vilket är vad som kännetecknar den senaste tidens industripolitik i USA och Kina – på ett sätt som verkligen skulle gynna den inre marknaden. En sådan insats bör omfatta en rationalisering av lagstiftningsinitiativen, så att de blir kvalitetsmässigt mer målinriktade när det gäller att bedöma hur europeiska företag och skapandet av högkvalitativa arbetstillfällen påverkas.

5.3 EESK anser att de nuvarande (minskade) EU-investeringarna i forskning, utveckling och innovation, samt tillkortakommandena i fråga om införandet av avancerad teknik, åtminstone delvis skulle kunna åtgärdas med större och mer genomtänkta offentliga investeringar (enligt Mario Draghi är målen för Horisont Europa alltför splittrade). EESK instämmer därför i rapportens uppmaning om att inrikta investeringarna på sektorer med hög tillväxtpotential och att i) koncentrera och samordna insatserna, ii) fastställa en ändamålsenlig industristrategi som bygger på forskning, utveckling och teknisk innovation, och iii) stödja industriella partnerskap genom att stärka centrala instrument såsom viktiga projekt av gemensamt europeiskt intresse.

5.4 När det gäller koncentrationer stöder EESK den övergripande strategi som beskrivs i Draghi-rapporten, där det föreslås att man hittar en balans mellan konkurrenspolitiken och industripolitiken, bland annat genom att fästa rätt vikt vid strategiska faktorer såsom innovation och framtida eller potentiell konkurrens, även på internationell nivå. EESK instämmer i Draghi-rapportens resonemang att det inte är nödvändigt att ändra EU:s koncentrationsförordning för att underlätta denna strategi, utan att man snarare behöver uppdatera kommissionens riktlinjer. I detta sammanhang manar kommittén till särskild försiktighet vid bedömningen av potentiella koncentrationer på områden av strategisk betydelse för EU-medborgarnas säkerhet (informations- och kommunikationsteknik, teknik med dubbla användningsområden).

5.5 Mot bakgrund av artikel 101 i EUF-fördraget erkänner EESK vikten av att tillhandahålla tydliga riktlinjer och mallar för horisontella samarbetsavtal mellan företag inom EU, såsom föreslås i Draghi-rapporten, för att främja investeringar i FoU, omställningen till hållbarhet och andra politiska initiativ.

6. EU:s rättsliga ram

6.1 Såsom redan har påpekats vid ett flertal tillfällen anser EESK att det är viktigt att minska den byråkratiska bördan och de efterlevnadskostnader som reglerna på EU-nivå och nationell nivå ger upphov till för alla företag, i syfte att öka deras produktivitet och konkurrenskraft med hjälp av bättre lagstiftning och administrativ förenkling.

6.2 EESK skulle vilja se att man genomför kommissionens förslag om att minska rapporteringsbördan för företag med 25 % genom att utvidga tillämpningsområdet för denna åtgärd till att omfatta byråkratiska skyldigheter i vid bemärkelse och fastställa ett mål om att minska bördan för små och medelstora företag med minst 50 %. Detta får dock inte undergräva den privata sektorns åtagande att anpassa sin ekonomiska verksamhet till gemensamma miljömässiga, sociala och konkurrenskraftsrelaterade mål.

6.3 Vi välkomnar därför att det i Draghi-rapporten påpekas att den byråkratiska bördan särskilt är ett problem för små och medelstora företag. I detta sammanhang är det nödvändigt att stärka konsekvensbedömningen av framtida åtgärder, bland annat genom förhandssimuleringar med ekonomiska och kvantitativa uppgifter som underlag. EESK stöder i detta sammanhang också tanken att en konkurrenskraftskontroll ska göras innan EU-lagstiftning antas. Denna kontroll bör även göras vid betydande omarbetningar och ändringar som äger rum under lagstiftningsförfarandet, för att stödja företagande och skapande av arbetstillfällen av hög kvalitet, förbättra arbetsvillkoren samt främja hållbar ekonomisk tillväxt och social sammanhållning.

6.4 Kommittén föreslår att man utvecklar metoder för god lagstiftning som är förenliga med subsidiaritetsprincipen och stärker den sociala dialogens roll och arbetsmarknadsparternas och det civila samhällets deltagande. Dessutom får EU-lagstiftningen inte ge de nationella regeringarna anledning att minska skyddet av arbetstagarna, utan bör snarare främja anständigt arbete genom rättigheter och skyddsåtgärder samt bidra till konvergens och en förbättring av EU-medborgarnas levnads- och arbetsvillkor, även med tanke på den snabba utvecklingen i användningen av ny teknik.

7. En bank- och kapitalmarknadsunion

7.1 EESK påminner om den strategiska betydelsen av kapitalmarknadsunionen (som lanserades 2015), men vill samtidigt än en gång erinra om behovet av att fullborda bankunionen och att i samband med detta säkerställa att småspararna skyddas och att pensionssparandets syften respekteras ⁽⁹⁾.

7.2 Det är också nödvändigt att arbeta för en mer fullständig europeisk riskkapitalmarknad. I sin nuvarande storlek (5 % av den globala riskkapitalmarknaden) är EU:s riskkapitalmarknad inte ens jämförbar med USA:s eller Kinas riskkapitalmarknader (50 % respektive 40 %). Detta innebär att europeiska innovatörer stöter på objektiva svårigheter i uppstarts- och expansionsfaserna och att de ser sig tvungna att flytta sina projekt till länder utanför EU.

8. En energunion

8.1 EESK anser att man när det gäller lagstiftningen bör göra val som syftar till att sänka energipriserna, som för närvarande är mycket högre inom EU än i andra ekonomier, vilket innebär en konkurrensnackdel. Denna ofördelaktiga situation beror inte bara på bristen på naturresurser i EU, utan också på följande omständigheter: i) den långsamma takten när det gäller vissa strategiska investeringar i ren energi; ii) förekomsten av skatteregler som inte är optimala; iii) derivatmarknadens funktionssätt, som kan leda till ökad volatilitet (Mario Draghi). Som Enrico Letta påpekar har det fortfarande inte skett någon fullständig integrering av energimarknaderna, vilket utgör ytterligare en bromskloss i sammanhanget eftersom en fullständig integrering skulle göra det möjligt att minska tillträdeskostnaderna och främja investeringar.

8.2 I båda rapporterna föreslås därför att större vikt ska fästas vid fördelarna med förnybar energi och andra former av fossilfri energi, inte minst med hjälp av differenskontrakt och frikoppling av priset på förnybar energi från priset på fossil energi, vilket brukar vara mer volatilt.

8.3 EESK uppmanar kommissionen att stödja investeringar i förnybar energi och bedöma möjligheten att stödja investeringar i andra former av fossilfri energi, införa konkreta åtgärder för att säkerställa att den andel av intäkterna från utsläppshandelssystemet som tilldelas medlemsstaterna (för närvarande omkring 75 %) investeras i projekt för minskade koldioxidutsläpp, såsom utveckling av lösningar för avskiljning, användning och lagring av koldioxid, samt för att snabba på produktionen och utbyggnaden av vätgas.

8.4 I båda rapporterna framhålls att mekanismen för koldioxidjustering vid gränsen är viktig för att skydda EU:s industri mot koldioxidläckage och miljödumpling, men att det också finns vissa problem med den. I Letta-rapporten betonas att det behöver göras en noggrann bedömning av risken för att den europeiska industrin förlorar konkurrenskraft, vilket bland annat inbegriper en översyn av dess omfattning. I Draghi-rapporten ifrågasätts å andra sidan framgången med mekanismen för koldioxidjustering vid gränsen, och det påpekas att mekanismens alltför komplexa karaktär skapar en enorm administrativ börda för företagen och en risk för ett fragmenterat genomförande från medlemsstaternas sida.

8.5 Kommittén stöder Letta-rapportens förslag om att kommissionen och Europeiska investeringsbanken (EIB) ska inrätta ett system med en europeisk grön garanti (European Green Guarantee, EGG) för investeringar, för att mobilisera offentliga och privata medel för hållbarhetsändamål. Europeiska företags nuvarande starka ställning inom sektorerna för ren teknik bör skyddas mot kinesiska företags aggressiva tillväxt på detta område.

⁽⁹⁾ EUT C 155, 30.4.2021, s. 20.

9. En kunskapsunion

9.1 EESK välkomnar Letta-rapportens förslag om att de nuvarande fyra fria rörligheterna ska kompletteras med en femte, avseende kunskap, forskning och innovation.

9.2 Kommittén stöder de åtgärder som identifieras i Draghi-rapporten på området kompetensutveckling för att ta itu med EU:s framtida utmaningar. Sådana åtgärder syftar till att överbrygga innovationsklyftan och se till att produkter och tjänster på ett bättre sätt går vidare från innovationsfasen till marknadsintroduktionsfasen. Bland de värdefulla förslagen i detta sammanhang kan följande lyftas fram: i) Stöd till kompetenshöjning och omskolning, särskilt inom de tekniska och digitala sektorerna. ii) Förbättrad rörlighet för färdigheter. iii) Förenklad tillgång till finansiering. iv) Inrättande av offentlig-privata partnerskap för att fastställa relevanta färdighetsstandarder och utbildningsprogram.

9.3 EESK noterar dock att det i Draghi-rapporten inte fästs tillräcklig vikt vid den roll som den sociala dialogen kan spela för att få investeringar och kollektiva förhandlingar till stöd för omställningar att komma till stånd, samt att det inte heller fästs tillräcklig vikt vid betydelsen av fortbildning för arbetstagarna.

10. Den artificiella intelligensens roll

10.1 EESK vill påminna om den artificiella intelligensens (AI) roll och betydelse när det gäller såväl ambitionen att införa en femte fri rörlighet avseende kunskap, forskning och innovation som det mer generella behovet av att öka den europeiska ekonomins framtida produktivitet genom "vertikal integration" av AI i industriella processer.

10.2 AI-utvecklingen måste ske i enlighet med den europeiska förklaringen om digitala rättigheter och principer för det digitala decenniet, och bygga på en utvecklingsmodell som respekterar informationsmångfalden, små och medelstora företags utveckling och skapandet av nya arbetstillfällen.

10.3 Med tanke på den vidsträckt potentialen hos AI och ny framväxande teknik behövs en strategi som syftar till att undvika negativa resultat för arbetstagare till följd av användningen av denna teknik. Lagstiftningsinitiativ bör ta itu med luckor i skyddet av arbetstagarnas rättigheter på arbetsplatsen och säkerställa att människor behåller kontrollen vid all interaktion mellan människa och maskin.

11. Investeringars betydelse

11.1 EESK noterar att de många olika åtgärder som föreslås i Draghi- och Letta-rapporterna förutsätter att det görs omfattande investeringar, vilket framgår av den parallell som dras i Draghi-rapporten mellan de investeringar som nu behövs i Europa och efterkrigstidens Marshallplan.

11.2 Kommittén uppmanar därför EU-institutionerna att överväga möjligheten att emittera gemensamma säkra tillgångar (såsom gjordes under pandemin) utifrån en ny strategi som inte längre avser en specifik kris utan är inriktad på långsiktiga mål och tillhandahållandet av europeiska kollektiva nyttigheter. I detta sammanhang anser EESK att man bör överväga möjligheten att inrätta en gemensam EU-investeringsfond som finansieras genom olika instrument – bland annat genom en gemensam emission av skuldebrev på EU-nivå ^(*) – och är inriktad på projekt av gemensamt europeiskt intresse och styrs på ett sätt som säkerställer social dialog.

11.3 EESK påpekar att investeringarna har minskat de senaste två årtiondena, vilket har lett till en minskning av den offentliga kapitalstocken i många EU-länder. Det minskande offentliga kapitalet medför inte bara säkerhetsproblem utan äventyrar dessutom kvaliteten på och tillhandahållandet av offentliga tjänster, till nackdel för den ekonomiska tillväxten och därmed även potentiella privata investeringar.

11.4 Reglerna för statligt stöd skulle kunna anpassas på det sätt som föreslås i Letta-rapporten, för att uppnå strategiska mål som den gröna och den digitala omställningen eller rent av för att främja missgynnade personers återintegrering på arbetsmarknaden eller göra det lättare för företag att få tillgång till krediter. I samband med detta bör en EU-fond snabbt inrättas för strategiska investeringar av europeiskt intresse som skulle kunna bidra till att forma EU:s konkurrenskraft och driva den gröna och den digitala omställningen framåt.

^(*) EUT C, C/2024/3385, 31.5.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2024/3385/oj>.

11.5 EESK instämmer i att konkurrenskraftsgapet i förhållande till USA och Kina behöver undanröjas, men anser att det också är viktigt att påpeka att den europeiska modellen är ett föregångsexempel när det gäller välfärd, solidaritet, social delaktighet, hållbarhet och hantering av ojämlikhet. I arbetet för att göra EU alltmer konkurrenskraftigt och produktivt bör detta solidariska och jämlika arv bevaras och förnyas genom att den sociala ekonomin ges en mer framträdande ställning.

11.6 Samtidigt måste det dock betonas att om EU inte lyckas öka sin produktivitet kommer vi att tvingas välja mellan att vara ledande på det tekniska området, att vara ledande på det klimatrelaterade området eller att behålla vårt oberoende på den globala arenan, vilket skulle göra det svårt att finansiera vår avancerade sociala modell. Kostnaderna för omställningen måste delas gemensamt, och EESK har därför erinrat om behovet av en politisk ram för en rättvis omställning ⁽⁷⁾ ⁽⁸⁾.

12. En försvarsunion

12.1 Kommittén erinrar om artikel 3 i EU-fördraget, där det anges att EU "ska ha som mål att främja freden, sina värden och folkens välfärd", och anser att EU alltid måste främja sina egna diplomatiska insatser för att finna en fredlig lösning på alla pågående konflikter.

12.2 EESK noterar att invasionen av Ukraina kräver att det förs en europeisk försvarspolitik som är oskiljaktigt kopplad till en gemensam utrikespolitik. I detta sammanhang anser kommittén att det är nödvändigt att öka investeringarna, bland annat med hjälp av nya finansieringsinstrument som kan förbättra den tekniska utvecklingen på det militära området, för att inte minst skydda EU:s östra gränser.

12.3 EESK välkomnar därför uppmaningarna i båda rapporterna om dels ökad aggregering och samordning av efterfrågan på EU-nivå för att öka stordriftsfördelarna, bland annat genom gemensam upphandling, dels ett omedelbart genomförande av strategin för europeisk försvarsindustri, och när det gäller Draghi-rapporten även uppmaningen om ett snabbt antagande av programmet för europeisk försvarsindustri (Edip). I Letta-rapporten nämns också behovet av en övergripande strategi för försvarsutgifter som tar hänsyn till marknadsorienterade incitament, på både EU-nivå och nationell nivå.

13. En union som kan tillhandahålla europeiska kollektiva nyttigheter

13.1 Mot bakgrund av de två rapporterna anser EESK att man bör inleda en diskussion om europeiska kollektiva nyttigheter för att fastställa de viktigaste prioriteringarna för EU:s framtid. Eftersom tillhandahållandet av sådana nyttigheter är kopplat till ekonomiska, institutionella och politiska faktorer skulle det kunna ha ett mervärde om EU-institutionerna, som ett komplement till de många olika nationella strategierna, spelade en aktiv roll på detta område genom att bidra till stordriftsfördelar och positiva externa effekter.

13.2 EESK anser därför att det är viktigt att se till att det görs tillräckliga investeringar på försvarsområdet, samt att främja investeringar på bl.a. följande områden: i) Tillhandahållande av gränsöverskridande digital infrastruktur och energiinfrastruktur. ii) Utveckling av plattformar för förvärv och utbyte av färdigheter. iii) Lansering av program för gemensamt inköp av kritiska råvaror. iv) Gemensamt tillhandahållande av vacciner och hälso- och sjukvårdsutrustning. v) Inrättande av program för löpande yrkesutbildning och fortbildning. vi) Införande av hälso- och sjukvårdstjänster. vii) Satsningar på subventionerade bostäder.

13.3 Mot bakgrund av dessa överväganden måste nästa fleråriga budgetram, för perioden 2028–2034, inriktas på de strategiska prioriteringar som lyfts fram i båda rapporterna och de relevanta investeringar i europeiska kollektiva nyttigheter som nämns ovan. Därför hoppas EESK att de kvantitativa anslagen i nästa fleråriga budgetram kommer att göra det möjligt för EU att genomföra sina strategiska prioriteringar på områdena miljö, teknisk innovation, öppet strategiskt oberoende och social utveckling, samt att ta itu med globala utmaningar på lämpligt sätt.

13.4 Kommittén beklagar att instrumentet STEP (europeiska plattformen för strategisk teknik), som infördes i samband med halvtidsöversynen av den fleråriga budgetramen 2021–2027, är alldeles för begränsat jämfört med liknande initiativ i länder utanför EU.

⁽⁷⁾ EUT C, C/2024/1576, 5.3.2024, ELI: <https://eur-lex.europa.eu/eli/C/2024/1576/oj>.

⁽⁸⁾ EUT C, C/2025/772, 11.2.2025, ELI: <https://eur-lex.europa.eu/eli/C/2025/772/oj>.

13.5 Med tanke på de positiva resultat som uppnåddes under covid-19-krisen anser EESK också att man bör överväga möjligheten att lansera en ny version av Sure-instrumentet ⁽⁹⁾ för att ge stöd till kompetenshöjning och omskolning och en hållbar och rättvis dubbel omställning samt hantera eventuella chocker ⁽¹⁰⁾ ⁽¹¹⁾.

13.6 EESK hoppas att nästa budgetram kommer att inkludera ett strategiskt investeringsinstrument för EU:s konkurrenskraft, som ett komplement till social sammanhållning, där omfördelningsperspektivet och omfördelningsprincipen kombineras med en investeringsprincip, särskilt på områdena teknisk konkurrenskraft och industriell omvandling.

13.7 Den nya samordningsram för konkurrenskraft som beskrivs i Draghi-rapporten, och som föreslås koppla samman alla ekonomiska strategier som är relevanta för de strategiska prioriteringar som Europeiska rådet enats om, bör samordnas med budgetdisciplinen och den nya ramen för social konvergens som ett led i den europeiska planeringsterminens förfaranden.

13.8 Den europeiska planeringsterminen kan spela en central roll när det gäller att främja konkurrenskraft, produktivitet, hållbarhet och social rättvisa, förutsatt att alla dessa faktorer ges lika stor betydelse i den nya referensramen. Utvecklingen av det nya samordningsinstrumentet för konkurrenskraft, tillsammans med införandet av europeiska konkurrenskraftsfonden, syftar till att stödja ekonomisk tillväxt genom att samordna mål och prioriteringar på EU-nivå och nationell nivå.

13.9 EESK vill också påminna om sambandet mellan den europeiska planeringsterminen och den nya ramen för social konvergens, som är ett användbart verktyg för att övervaka, utvärdera och genomföra medlemsstaternas investeringar för att uppnå målen för den europeiska pelaren för sociala rättigheter.

14. Vikten av social och territoriell sammanhållning

14.1 Det är mycket viktigt att den ekonomiska, sociala och territoriella sammanhållningen fortsätter att stå i centrum. EESK framhåller att Letta- och Draghi-rapporterna – samtidigt som de visar att det finns en nära koppling mellan den inre marknaden och den ekonomiska, sociala och territoriella sammanhållningen (Letta-rapporten) och mellan EU:s konkurrenskraft och den europeiska sociala modellen (Draghi-rapporten) – tenderar att uppvisa betydande analytiska skillnader och följaktligen innehåller olika konkreta förslag när det gäller det breda området ekonomisk, social och territoriell sammanhållning.

14.2 Sammanhållningspolitiken spelar en central roll i Letta-rapporten eftersom den garanterar att den inre marknaden fördelar fullt ut kommer alla medborgare och regioner i EU till godo (den så kallade rätten att stanna kvar i det samhälle som man valt). Det är framför allt i detta sammanhang som vikten av tjänster av allmänt intresse betonas (se artikel 14 i EUF-fördraget och protokoll nr 26 till EU-fördraget), eftersom de direkt bidrar till att garantera rätten att stanna kvar i det samhälle som man valt. I synnerhet Enrico Letta menar att den europeiska planeringsterminen är den rätta politiska ramen för att se till att lämpliga sammanhållningspolitiska regler tillämpas, som en motvikt till stabilitets- och tillväxtpaktens multilaterala finanspolitiska och makroekonomiska övervakning.

14.3 EESK anser därför att man inom ramen för den europeiska planeringsterminen måste fastställa gemensamma miniminormer och undanröja de hinder för inkludering som fortfarande finns kvar för befolkningsgrupper som riskerar fattigdom eller utestängning och i geografiska områden som är särskilt sårbara i samband med ekonomiska omställningar, så att dessa garanteras en tillfredsställande nivå av sammanhållning.

14.4 Kommittén noterar att Draghi-rapporten betonar den koppling som finns mellan konkurrenskraften och den europeiska sociala modellen, men att den samtidigt tycks ifrågasätta sammanhållningspolitikens strategiska roll inom den nuvarande fleråriga budgetramen (2021–2027). Dessutom är det möjligt att den underskattar inverkan på EU:s konkurrenskraft av investeringar i materiell och immateriell social infrastruktur till stöd för social-, omfördelnings- och arbetsmarknadspolitik.

⁽⁹⁾ Europeiskt instrument för tillfälligt stöd för att minska risken för arbetslöshet i en krissituation.

⁽¹⁰⁾ EESK:s resolution "Att sätta kursen för EU:s demokratiska framsteg: en resolution för nästa mandatperiod".

⁽¹¹⁾ EUT C 517, 22.12.2021, s. 16.

14.5 EESK anser att man bör undersöka konkurrenskraftens regionala dimension, som tyvärr inte behandlas närmare i någon av de två rapporterna, men som beskrivs väl i EU:s index för regional konkurrenskraft 2.0 ⁽¹²⁾. Kommittén anser att EU:s konkurrenskraft också behöver analyseras på regional nivå för att man ska kunna gå vidare med många av de förslag som läggs fram i Draghi- och Letta-rapporterna.

14.6 EESK vill understryka riskerna med en konkurrenskraftsstrategi som inte tar hänsyn till ojämlikheter. En sådan strategi skulle nämligen öka klyftan mellan landsbygdsområden, öar och inlandsområden – som alla riskerar avfolkning – och stadsområden, samt mellan olika delar av den inre marknaden.

14.7 Slutligen hoppas kommittén att man, när det gäller kommissionens lagstiftningsagenda, kommer att hitta en balans mellan de två rapporternas olika visioner på sammanhållningsområdet så att man kan skapa en samklang mellan å ena sidan konkurrenspolitiken och å andra sidan politiken för ekonomisk, social och territoriell sammanhållning och miljömässig hållbarhet. Konkurrenskraften får inte på något sätt undergräva den sociala sammanhållningen och solidariteten, eftersom en harmonisk utveckling av regionerna är avgörande för att den inre marknaden ska fungera på rätt sätt och fortsätta växa.

Bryssel den 26 februari 2025.

Oliver RÖPKE

Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs ordförande

⁽¹²⁾ Dijkstra, L., Papadimitriou, E., Cabeza Martinez, B., de Dominicis, L., Kovacic, M., 2023, "EU Regional Competitiveness Index 2.0 2022 Edition", Europeiska kommissionens Working Papers, WP01/2023.